

**РЕЙ БРЕДЪЪРИ
ВСЕКИ ПРИЯТЕЛ НА
НИКОЛАС НИКЪЛБИ Е И
МОЙ ПРИЯТЕЛ**

Превод от английски: Нели Константинова, 1982

chitanka.info

Представете си едно лято, което няма никога да свърши.

Хиляда деветстотин двадесет и девето.

Представете си едно момче, което никога няма да порасне.

Мен.

Представете си един бръснар, който никога не е бил малък.

Мистър Винески.

Представете си едно куче, което ще живее вечно.

Моето.

Представете си едно малко градче от онези, в каквито не се живее вече.

Готови ли сте? Да започваме...

Грийн таун, Илинойс... краят на юни.

Дог лае пред бръснарницата само с един стол.

Вътре мистър Винески кръжи около жертвата си — един клиент, който дреме в сънната парна баня на пладнето.

Вътре аз, Ралф Сполдинг, момче на някакви си дванадесет години, стърча неподвижно като бронзова статуя от Гражданската война, вслушвам се в горещия вятър, усещам целия прахоляк на знойното лято навън, в тази пещ, където човек не може да бъде нито лош, нито добър, където момчета лежат залепени за кучета, кучета използват момчета за възглавници под дърветата, чиито лениви листа шепнат в отчаяние: Нищо Никога Вече Няма да се Случи.

Едничкото движение въобще някъде е студената вода, която капе от огромната като ковчег буца лед на витрината на железарския магазин.

И единствената хладнокръвна личност на километри наоколо е мис Фростбайт, помощничка на пътуващия фокусник, напъхана в една продълговата кухня с дамски размери, издълбана в ледения блок и изложена вече трети ден без изобщо — както разправят — да диша, яде или говори. Това последното, струва ми се, трябва да е ужасно тежко за една жена.

Нищо не помръдваше по цялата улица, освен раираната колонка на бръснарницата, която бавно се въртеше и показваше своето червено, бяло и отново червено, плъзваше се отникъде, за да изчезне наникъде — едно движение между две тайнствености.

— ... хей... Наострих уши.

— ... нещо приближава...

— Това е просто следобедният влак, Ралф. — Мистър Винески щракна с гарвановите си ножици, като надзърна в ухото на клиента си. — Просто влакът, дето минава следобед.

— Не... — затаих дъх със затворени очи, приведен. — Нещо *наистина* приближава...

Чух далечния просвирващ стон, толкова самотен и тъжен, че просто изтръгваше душата от тялото ти.

— Дог, *ти* нали усещаш?

Дог джафна.

Мистър Винески изсумтя:

— Какво ще ти усеща едно куче!

— Големи работи. Важни работи. Съвпадения на обстоятелства. Сблъсъци, които не можеш да избегнеш. Дог казва. Аз казвам. *Ние* казваме.

— Вече ставате *четирима*. Цял отбор. — Мистър Винески се извърна от умрелия от жега клиент в белия порцеланов стол. — Слушай, Ралф, моята грижа са косите. Помети!

Сметох цял тон коси.

— Фу-у, ще кажеш, че тоя боклук просто никне направо от пода.

Мистър Винески погледна метлата с дългата дръжка.

— Точно така! Това всичкото не съм го стригал аз. Тоя проклет боклук просто си никне, кълна се, щом падне долу. Остави го една седмица, пък ела да видиш как ще ти трябват ботуши чак до бедрата; за да си проправиш път. — Той посочи е ножицата си. — Погледни. Виждал ли си някога толкова цветове, оттенъци, нюанси на перчем и бради? Ей това там е отстъпващият перчем на мистър Томкинс. Това — скалпът на Чарли Смит. А това тук е всичкото, което остана от мистър Хари Джо Флин.

Бях зяпнал мистър Винески така, сякаш току що ми беше чел от Откровенията.

— Ау-у, мистър Винески, вие май знаете всичко на този свят!

— Горе-долу.

— Аз... аз ще взема да порасна и да стана... бръснар!

Мистър Винески се направи на страшно зает, за да прикрие удоволствието си.

— А погледни и този таралеж, Ралф, хвърли едно око. Раменете — така, китките — така! Да накараш ножиците да проговорят! На

клиентите им харесва. Звучи сякаш вършиш двойно повече работа. Щрак-щрак-щрак, момчето ми, щрак-щрак-щрак. Това го научих от французите. О, да, французите! Само как дебнат на пръсти около стола, а острите ножици свистят и хрупат, Ралф, хрупат и свистят, чуваш ли?

— Ей! — възкликнах аз зад рамото му, като гледах това свистене и хрупане, после замръзнах: защото вятърът пак довя един стон далеч през лятната земя, толкова тъжен, толкова особен. — Ето го пак. Влакът. И *нещо* на влака...

— Следобедният влак не спира тук.

— Но аз имам чувството, че...

— Косите ще ме затрупат, Ралф!

Пометох косите.

След известно време се обадох:

— Смятам да си сменя името.

Мистър Винески въздъхна. Умрелият от жега клиент си седеше все така умрял.

— Нещо не си в ред днес, момче.

— Не аз. Ами името ми е откачено. Чуй само: Ралф. — Аз изрррках — Ррррралф.

— Звучи като музика от арфа...

— Звучи като бясно куче. — Но изведнъж се усетих. — Не се обиждай, Дог.

Мистър Винески погледна надолу.

— Него май хич не го вълнува цялата тая работа.

— Ралф звучи тъпо. Ще взема да си сменя името довечера.

Мистър Винески се замисли:

— Юлий като Цезар? Или Александър като Велики?

— Все едно какво. Помогнете ми, а, мистър Винески? Намерете ми име...

Дог стана. Аз изпуснах метлата.

Защото далеч нататък по нажежения саждив перон дофуча влакът — самото великолепие, самият огнедишащ грохот и приборна пяна, а лятото в железния му търбух бе по-знойно от лятото навън.

— Ей го идва!

— Ей го отминава! — каза мистър Винески.

— Не, не отминава!

Сега беше ред на мистър Винески да изпусне ножицата си.
— По дяволите! Този проклет следобеден влак май че спира!
Чухме влакът да спира.

— Колко души слизат от влака, Дог?

Дог изджафка веднъж.

Мистър Винески неохотно се обърна:

— Торбите с пощата...

— Не... човек! С лека походка. Не много багаж. Тръгва към нашата къща. Нов наемател у бабини, обзалагам се. И той ще заеме празната стая точно до вас, мистър Винески! Нали, Дог?

Дог изджафка.

— Това куче много приказва — рече мистър Винески.

— Ще отида само да погледна, мистър Винески. Моля ви?

Далечните стъпки заглъхнаха в знойната, тиха улица.

Мистър Винески го разтресе.

— Само през трупа ми! — После добави, леко натъжен: — Изчезвай, Ралф.

— Не се казвам Ралф.

— Както там се казваш... бягай да видиш... и ела да ми кажеш най-лошото.

— О, благодаря, мистър Винески, много ви благодаря!

Хукнах. И Дог хукна. Нагоре по улицата, после по алеята, заобиколихме бабината къща и се мушнахме в папратите зад нея.

— Долу, момчето ми — прошепнах аз. — Тихо, че идва Голямото Събитие, каквото и да е то!

И по улицата, после по пътеката и по стъпалата приближаваше този мъж е напета походка, размахал бастунче. Той носеше пътна чанта, беше с дълга кестеняво-сива коса, копринени мустаци и козя брадичка, целият излъчваше любезност, сякаш бе заобиколен от ято птици.

На чардака застана до старата ръждясала люлка на вериги, сред саксиите със здравец, и огледа Грийн таун.

Далеч нататък той сигурно чуваше насекомното бръмчене от бръснарницата, където мистър Винески, който скоро щеше да стане негов враг, гадаеше с длани характерни по буцестите глави, докато бръмчеше с електрическата стригачка. Далеч нататък той сигурно чуваше празната библиотека, където златист прах се носеше в ярката

светлина, а още по-нататък, в дъното, някой скрибуцаше и почукваше с писалка и мастилница и пак скрибуцаше — една тиха жена, като огромна самотна мишка в дупката си. И тя щеше да стане част от новия живот на този човек, но сега още...

Непознатият повдигна високата си, мъхово-зелена шапка, изтри чело и без да погледне нещо определено, а само към горещото сляпо небе, той каза:

— Здравсти, момче. Здравсти, куче.

Дог и аз се подадохме от папратта.

— Ей! Как разбрахте къде сме се скрили?

Непознатият погледна за отговор шапката си.

— В едно друго превъплъщение на живота си аз бях момче. А много преди това, ако не ме лъже паметта, бях едно най-обикновено, щастливо куче. Но... — Бастунчето му почука мукавяната табела СТАИ НА ПАНСИОН, закована с кабъри на парапета на чардака. — Истина ли казва табелата, момче?

— Най-хубавите стаи в махалата.

— А леглата?

— Такива дълбоки матраци, че три пъти да потънеш и се удавиш от щастие!

— А наемателите по време на ядене?

— Приказват точно колкото трябва, не повече.

— Храната?

— Топли курабии всяка сутрин, прасковен пай на обяд, чудни сладкиши за вечеря!

Непознатият вдъхна и издъхна тези вкуснотии.

— Ще си продам душата!

— Моля?! — Баба неочаквано се беше показала зад летящата врата и сви вежди.

— Начин на изразяване, мадам — обърна се непознатият. — Не в смисъл да звучи нехристиянско.

И той влезе вътре. Той говореше, баба говореше, той взе да пише и изписва със заврънкулки в книгата за регистриране, а аз и Дог го бяхме зяпнали бездиханни и четяхме буква по буква:

— Ч-А.

— Можеш ли да четеш наопаки, момче — попита весело непознатият, като спря за малко писалката.

— Да, сър. — Той продължи да изписва. Аз продължих да чета:
— А-Р-Л-З. Чарлз!

— Точно така.

Баба се загледа в краснописа му.

— О, какъв хубав почерк имате.

— Благодаря, мадам. — Писалката припна нататък. И аз продължих да нижа. — Д-И-К-Е-Н-С.

Заекнах и спрях. И писалката спря. Непознатият наклони глава, примижа с едно око, наблюдавайки ме.

— Да? — подразни ме той. — Какво има?

— Дикенс! — възкликнах аз.

— Ами да!

— Чарлз Дикенс, бабо!

— Знам да чета, Ралф. Хубаво име...

— Хубаво било! — Викнах аз, задъхан. — То е велико! Но... аз мислех, че вие сте...

— Умрял ли? — Непознатият се усмихна. — Не, жив съм си, в най-добро разположение на духа и се радвам да срещна тук ценители, почитатели и най-читатели!

Изкачихме се по стълбището. Баба донесе свежи кърпи и калъфки за възглавници, а аз задъхан носех пътната чанта и отсреща като огромен човешки параход се зададе дядо.

— Дядо — казах аз и се загледах в лицето му, за да видя слисването: — Запознай се е мистър... Чарлз Дикенс!

Дядо спря да си поеме дълбоко дъх, огледа новия наемател от главата до петите, после се пресегна, пое ръката на мъжа, здраво я разтърси и каза:

— Всеки приятел на Николас Никълби е и мой приятел!

Мистър Дикенс падна от възторг, съвзе се, кимна и каза:

— Благодаря, сър — после продължи по стълбището, а дядо ми смигна, пощипа ме по бузата и ме остави да стоя там потресен.

В стаята на кулата, с грейнали отворени прозорци и теченията на хладни поточета вятър във всички посоки, мистър Дикенс съблече палтото си на кочияш и кимна към пътната чанта:

— Все едно къде, Пип. О, нали нямаш нищо против да те наричам Пип, а?

— Пип?! — Бузите ми пламнаха, лицето ми грейна от изумително щастие. — О, боже! О, не, сър. Пип е *прекрасно!*

Баба се вклини между нас:

— Ето ви чисти чаршафи, мистър...?

— Дикенс, мадам. — Нашият наемател потупа джобовете си един след друг. — Скъпи ми Пип, изглежда съм останал без моливи и бележник. Дали няма да е възможно...

Той видя как едната ми ръка се прокрадна да търси нещо зад ухото. — Проклет да съм — казах аз, — ако нямам един жълт Тикондерога № 2! — Другата ми ръка се плъзна към задния джоб. — Хей, виж, и един страхотен Бележник № 12 с Индианеца с Желязното лице.

— Изключително!

— Изключително, я!

Мистър Дикенс се повъртя, оглеждайки света през всеки прозорец, като говореше ту на север, ту на североизток, после на изток или на юг:

— Две седмици пътувах с една идея. Денят на Бастилията. Знаеш ли го?

— Френският Четвърти юли ли?

— Славно момче! До Деня на Бастилията тази книга трябва да стане същински потоп. Ще ми помогнеш ли да отприщим бента на Революцията, Пип?

— С това ли? — Погледнах бележника и молива в ръката си.

— Наплюнчи върха на молива, момчето ми!

Наплюнчих го.

— Горе на страницата: заглавието. Заглавието... — Мистър Дикенс се замисли с наведена глава, поглаждайки бакенбардите си. — Пип, кажи някакво рядко готино заглавие за роман, който се случва наполовина в Лондон, наполовина в Париж?

— Ами-и... — замислих се.

— Да?

— Разказ — взех да налучквам.

— Да?!

— *Разказ за... два града?!*

— Мадам! — Баба го погледна. — Това момче е гений!

— Чела съм за този ден в Библията — рече баба. — Всичко свършва по пладне.

— Запиши, Пип. — Мистър Дикенс потупа бележника ми. Бързо. *Разказ за два града*. После, по средата на страницата: „Повикани на живот“. Глава 1. „Периодът“.

Аз пишех. Баба шеташе. Мистър Дикенс присви очи към небето и накрая заговори напевно:

— Беше най-хубавото време, беше най-лошото време, беше епохата на мъдростта, беше епохата на глупостта, беше епохата на вярата, беше епохата на безверието, беше сезонът на Светлината, беше сезонът на Мрака, беше пролетта на надеждата, беше зимата...

— Е-й — обади се баба, — колко хубаво приказвате!

— Мадам! — кимна авторът, после, затворил очи, щракна с пръсти, за да си припомни. — Къде бях, Пип?

— Беше зимата — казах аз, — на *отчаянието*.

Късно привечер чух баба да вика някой на име Ралф: Ралф, слизай долу. Не познавах такъв. Пишех усилено.

Миг по-късно дядо извика:

— Пип!

Аз скочих:

— Да, сър.

— Време е за вечеря, Пип — извика дядо нагоре по стълбището.

Седнах на масата с мокра коса, с влажни ръце. Погледнах дядо.

— Ти как разбра, че... Пип?

— Чух името да пада от прозореца преди един час.

— Пип ли? — обади се мистър Винески, който тъкмо беше влязъл и седнаше.

— Ей, ама ти не знаеш — казах аз. — Къде ли не бях този следобед. С довърската пощенска кола по пътя за Довър. Париж! Толкова много пътувах, че ръката ми се откъсна! Аз...

— Пип, значи? — повтори мистър Винески.

Дядо топло и непринудено ми дойде на помощ.

— Като бях на дванадесет години аз съм си сменял името... няколко пъти. — Той взе да брои по зъбите на вилицата. — Дик. Това беше от Дик Смъртния поглед. После... Джон. Това беше от Дългия Джон Силвър. После Хайд — това беше половината от Джекил.

— Аз пък никога не съм имал друго име освен Бърнард Самиъл Винески — заяви мистър Винески, все така заковал поглед в мен.

— Никакво ли? — потресен възкликна дядо.

— Никакво.

— Тогава какво доказателство за детство имате, сър? — попита дядо. — Или вие сте някакъв природен феномен, нещо като кораб в мъртво вълнение?

— А? — каза мистър Винески.

Дядо се пресегна и му подаде пълна чиния.

— Яжте, Бърнард Самиъл, яжте.

Мистър Винески не се докосна до чинията.

— Довърската пощенска кола...?

— С мистър Дикенс, естествено — допълни дядо. — Бърнард Самиъл, имаме нов наемател, писател, който започва нова книга и избра Пип, Ралф де, да работи като негов секретар...

— Цял следобед работихме — казах аз. — Вече сме до четвъртината.

Плеснах се с ръка по устата. Бърз тъмен облак премина по лицето на мистър Винески.

— Писател? И се казва Дикенс? Вие, естествено, не вярвате...

— Аз вярвам каквото ми каже един човек, докато не ми каже нещо друго, тогава вярвам пък на него. Подайте ми маслото — каза дядо.

Маслото му бе подадено в мълчание.

— ... адска геена... — промърмори мистър Винески.

Потънах дълбоко в стола си.

Дядо разпредели пилето на парчета, препълни чиниите и каза:

— Благовъзпитан човек влезе в нашия дом. Той казва, че името му е Дикенс. Всичко, което знам, е, че така се казва. Той твърди, че пише книга. Минах край вратата му, надзърнах и да, той наистина пишеше. И какво — да се втурна и да му кажа да не пише? Очевидно е, че той има нужда да пише книгата...

— „Разказ за два града“ — обадох се аз.

— Разказ! — извика въвн от себе си мистър Винески. — За два...

— Шшшт! — обади се баба.

Защото по стълбището слизаше и вече беше пред вратата на трапезарията човекът с дългата коса и прекрасните мустаци и

бакенбарди. Той кимна, усмихна се, огледа ни колебливо и каза:

— Приятели...?

— Мистър Дикенс — казах аз, опитвайки се да спася деня. — Искам да ви представя мистър Винески, най-великия бръснар на света...

Двамата мъже се изгледаха продължително.

— Мистър Дикенс — каза дядо. — Бихте ли ни услужили с вашия талант за вечерната молитва, сър?

— Това е чест за мен, сър.

Сведохме глави. Мистър Винески не я наведе.

Мистър Дикенс го погледна любезно.

Промърморвайки нещо, бръснарят заби поглед в пода.

Мистър Дикенс започна молитвата:

— О, господи на щедрата ни трапеза, о, господи, ти, който си дал една безбрежна жътва на твоите най-покорни слуги, събрани тук в любящо смирение, о, господи, който си гарнирал нашите гозби със сияйни репички и златисто пиле, който си положил пред нас виното на летния сезон, лимонадата, и ни изпълваш със смирение пред простите картофени наслади, простосмъртния лук и, за финал, както ми казват моите ноздри, хляба на безкрайни експерименти и чудесен успех — благородния ябълков пай, най-красиво облян и дружелюбно удавен в сок от твоята собствена топла бахча, за всичко това и за тази прекрасна компания, много благодарности. Амин.

— Амин — казаха всички с изключение на мистър Винески.

Ние чакахме.

— Амин, все пак — каза той.

О, какво лято беше това!

Друго такова не е имало преди в цялата история на Грийн таун.

Никога не съм ставал тъй рано и толкова щастлив през целия си живот! Вече във от леглото в без пет и в Париж една минута след... шест часа сутринта, после корабчето от Кале за през английския канал, Уайт клифс, небето — фъртуна от чайки, Довър, после лондонския екипаж и лондонския мост следобед! Закуска с лимонада под дърветата с мистър Дикенс, а Дог ни близваше бузите да ни охлади, после обратно в Париж и чая в четири и...

— Докарай топа, Пип!

- Да, сър!
- Щурмувай Бастилията!
- Да, сър!

И оръдията гърмяха, и тълпите се втурваха и сред тях — аз, отличният, първокласен грийнтаунски, илинойски секретар на мистър Ч. Дикенс, очите ми щяха да изхвъркнат, ушите ми бучаха, гърдите ми се взривяваха от радост, защото едно време и аз бях мечтал да стана писател и ето че сега разплитах нишката на разказ, който беше самата пре-най-голяма прелест.

— Мадам Дефарж, о, как седеше тя и плетеше ли, плетеше, седнала...

Вдигах очи и виждах баба да плете на прозореца.

— Сидни Картън, какъв и кой беше той? Човек с чувствителност, образован човек с благородна мисъл и резултатни действия...

Дядо се мяркаше от време на време, като косеше тревата.

Барабани тътнеха отвъд хълмовете заедно с оръдията; лятна буря поваляше и срутваше невидими стени...

А мистър Винески?

Малко бях позарязал дюкяна му, някак бях забравил тайнствената бръснарска колонка, която идваше от нищото и отиваше по спирала към нищото, и прословутите коси, които никнеха от белия керамичен под...

Тъй че мистър Винески като се върнеше в къщи вечер, трябваше да заварва тоя писател с цялата му дълга коса, дето имаше нужда от подстригване, да седи на същата маса и да благодари на бога за това-онова и други работи, а мистър Винески да не благодари. Защото там седях аз, зяпнал мистър Дикенс, сякаш *той* беше самият бог, докато една вечер:

— Ще кажем ли молитвата? — попита баба.

— Мистър Винески е въвн, на двора, потънал в мрачни мисли.

— Мрачни ли? — аз погледнах гузно през прозореца.

Дядо килна назад стола си, за да може да гледа.

— Точно мрачни е думата. Ето го — ритна розовите храсти, сега ритна зелената папрат пред чардака, сега пък понечи да ритне ябълковото дръвче. Но бог го е направил доста твърдо. Виж ти, изпотъпка глухарчетата. О, о. Ето го че идва, Мойсей, прекосяващ море от жлъч.

Вратата се тръшна. Мистър Винески застана на челното място на масата.

— Тази вечер аз ще кажа молитвата!

Той хвърли око към мистър Дикенс.

— Ами, защо не — каза баба. — Да, ако обичате. Мистър Винески стисна здраво очи и започна опустошителната си молитва:

— О, господи, ти, който ми даде прекрасен юни и не толкова прекрасен юли, помогни ми да преживея някак август.

О, господи, избави ме от сганта и размириците по улиците на Лондон и Париж, които денонощно проглушават стаята ми, като главни участници в гореспоменатите размирици са едно момче, което ходи насън, един мъж с особено име и едно куче, което лае по сляпо и сакато.

Дай ми сили да устоя на виковете Мошеник, Крадец, Тъпанар и Кръшкач, които се надигат в гърлото ми.

Помогни ми да не хукна с викове по целия път до шефа на полицията, за да му изрева, че по всяка вероятност човекът, който споделя скромния ни хляб, се казва в същност Червения Джо Пайк от Уилкисбъроу, търсен за подправен живот, или Бул Хамър от Хорнбил, Арканзас, жадуван за долно правене напук и стотинкообирачество в Оскалууза.

Господи, избави невинните момчета на този свят да не попадат в лапите на тези, които се гаврят с тяхната доверчивост.

И, господи, позволи ми да кажа тихо и с цялото ми почитание към тук присъстващата дама, че ако тоя Чарлз Дикенс не се намери утре в следобедния влак, който има връзка с Хайманогроб, Краеземие и Канкаки, аз самият, също като една Далила, с пълна предумишленост ще острижа тая черна овца и ще накълцам като копър рунтавите ѝ бакенбарди.

Моля те, господи, не за милост към безчестника, а просто за правосъдие към злодея.

Всеки, който е съгласен, да каже „Амин“.

Той седна и набучи един картоф.

Последва дълга пауза, през която всички бяха смразени.

И тогава мистър Дикенс, затворил очи, простена:

— Оооооооооооооох...!

Това беше стон, вик, отчаяние толкова дълго и дълбоко, че звучеше като далечния влак през оня ден, когато пристигна този човек.

— Мистър Дикенс — обадох се аз.

Но бях закъснял.

Той вече беше на крака, ослепял се луташе пипнешком сред мебелите, опираше се на стената, докопа рамката на вратата, тръгна слепешком през коридора и се заизкачва опипом по стъпалата.

— Оооооох...

Това беше дългият вопъл на човек, скочил от скала във Вечността.

Струваше ми се, че седим и чакаме да се строполи на дъното.

Далеч сред хълмовете, в горната част на къщата, вратата му се затръшна.

Душата ми се преобърна и отлетя.

— Чарли — казах аз. — О, Чарли.

Късно вечерта Дог взе да вие.

А причината да вие беше подобният приглушен стон горе, откъм стаята на кулата.

— Свети боже — казах си аз. — Да викаме водопроводчика. Пълен потоп!

Мистър Винески мина по тротоара, тръгнал без посока, и се изгуби.

— За четвърти път обикаля квартала. — Дядо драсна клечка и запали лулата си.

— Мистър Винески! — извиках аз.

Никакъв отговор. Стъпките се отдалечиха.

— О, боже мой, чувствам се като че ли съм загубил война — казах аз.

— Не, Ралф, извинявай — Пип — рече дядо и седна на стъпалото до мен. — Ти просто смени генералите посред боя и толкоз. И сега единият генерал е толкова нещастен, че се озлоби.

— Мистър Винески ли? Аз... аз почти го мразя!

Дядо спокойно пафна с лулата.

— Струва ми се, че той дори не подозира защо е нещастен и озлобен. През нощта тайнствен зъболекар му извади зъб и сега езикът му се измъчва от празното място, където е бил зъбът.

— Не сме в църквата, дядо.

— Стига притчи, а? С прости думи, Ралф, ти обикновено метеше косите в бръснарницата на този човек. А той е човек, който няма ни жена, ни семейство, само работата. Един човек, който няма семейство, има нужда от някого нейде на света, все едно дали го знае или не.

— Аз... — обадох се, — аз утре ще измия прозорците на бръснарницата. Аз... аз ще смажа с масло червено-белите черти на колонката и те ще се завъртят като луди.

— Знам, че ще го направиш, чедо.

Влак премина през нощта.

Дог пак зави.

Мистър Дикенс отвърна с особен стон от своята стая.

Легнах си и чух как градският часовник отмери един, после два и накрая три часа.

И тогава чух тихото хлипане. Излязох в коридора и се ослушах пред вратата на нашия наемател.

— Мистър Дикенс?

Тихият звук спря.

Вратата не беше заключена. Осмелих се да отворя.

— Мистър Дикенс?

Той лежеше в лунната светлина, сълзи течаха от очите му, широко отворени очи, втренчени неподвижно в тавана.

— Мистър Дикенс?

— Няма никой с това име тук — каза той. Главата му се люшкеше от една страна на друга. — Никой с това име в тази стая, на това легло, на този свят.

— Вие — казах аз. — Вие сте Чарли Дикенс.

— Ти би трябвало да знаеш по-добре — беше отговорът на опечаления. — Дълго след полунощ на път към утрото.

— Аз знам само — казах, — че ви виждах да пишете всеки ден. Слушах ви да говорите всяка нощ.

— Да, да.

— И свършихте едната книга и почнахте друга и пишете много красиво.

— Така е. — Кимване. — О, да, демон да го вземе, така си е.

— Тогава! — аз обикалях покрай леглото. — Какво ви прихвана да се самосъжалявате, световноизвестни писателю?

— Ти знаеш и аз знам, че съм мистър Никой от Никъде на път за Вечността с угаснал фар и никакви свещи.

— Дрън-дрън! — казах аз и тръгнах към вратата. Бесен бях, че се предаваше. Такова велико лято изпортваше. — Лека нощ! — и тупнах топката на вратата.

— Почакай!

Това беше такъв ужасен тих вик на нужда и почти мъка. Ръката ми увисна, но не се обърнах.

— Пип! — обади се старият човек от леглото.

— Кво? — казах аз нацупено.

— Хайде и двамата по-спокойно. Седни.

Седнах бавно на дългокракия дървен стол до нощната масичка.

— Говори ми нещо, Пип.

— Свети боже, в три...

— ... през нощта, да. О, това ужасно противно време на нощта. Дълъг път назад към залеза и десет хиляди мили до изгрева. Точно тогава имаме нужда от приятели. *Приятели*, Пип? Питай ме разни неща.

— Като какви?

— Струва ми се, че знаеш.

Замислих се малко и въздъгнах.

— Добре де. Кой сте вие?

Той остана за миг съвсем неподвижен в леглото, после сякаш проследи думите по тавана с дългия невидим връх на носа си и каза:

— Аз съм човек, който никога не е успял да постигне мечтите си.

— Какво?

— Искам да кажа, Пип, никога не можах да стана това, което исках да бъда.

Сега и аз съвсем се кротнах.

— А какво сте *искали* да бъдете?

— Писател.

— *Опитвали* ли сте?

— Дали съм опитвал? — възкликна той и едва не се задави от непонятен, луд смях. — Дали съм опитвал — повтори той, като се съвзе. — Боже милостиви, синко, ти никога не си виждал да се лее толкова много мастило и пот. Изписал съм си пътя през цяла мастилена фабрика, съсипах и разорих цяла хартиена фабрика,

разнебитих и опропастих петдесет машини, погълнах и изгложгах до костите десет хиляди молива Тикондерога с меки графити.

— Невероятно!

— Прав си, че е невероятно.

— И какво сте писали?

— Какво ли *не* съм писал. Стихове. Есета. Трагедии. Фарсове. Къси разкази. Романи. По хиляда думи на ден, момчето ми, всеки ден, тридесет години наред, ден не е минавал, без да съм водил ръкопашен бой с листа и да не ми се схване ръката от писане. Милиони думи минаха през пръстите ми върху хартията и всичко беше боклук.

— Не може да бъде!

— Но беше. Не посредствени, не хубавички. А просто пълен и абсолютен боклук. Приятелите ми го знаеха, редактори го знаеха, учители го знаеха, издатели го знаеха и през един прекрасен ден към четири следобед, когато станах на петдесет години, разбрах го и аз.

— Но не може да пишете цели тридесет години без...

— Да постигна съвършенство? Да успея да затрогна? Вгледай се дълго, вгледай се дълбоко, Пип, виж човека с изключителен талант, забележителни способности, единственият човек в историята, който е изписал пет милиона думи, без да извика на живот дори една идея за разказ, която да се изправи на хилавите си крака и да извика: Еврика! Получи се!

— Никога ли не сте предали поне един разказ?

— Ни един анекдот от два реда. Ни един сонет в захвърлен вестник. Ни едно обявление или некролог. Ни една рецепта за домашно-консервирана есенна туршия. Странно, нали? Да бъдеш толкова тъп, толкова жалко некадърен, че никога нищо да не предизвика усмивка или сълзи, да повиши настроението или да те накара да хлъцнеш. И знаеш ли какво направих в деня, когато открих, че никога няма да стана писател? Самоубих се.

— Самоубихте се?!

— Унищожих, сложих край на всичко. Как ли? Дигнах се и поех на дълъг път с влака, седнах на задната платформа във вагона за пушачи и през цялата нощ пусках една по една конфетите на моите ръкописи и те литваха като подплашени птици покрай релсите. Разпръснах из Небраска романа, из севера — омировите си легенди, през Южна Дакота — любовните си сонети. Зарязах семейните си

есета в тоалетната на хотел Харви в Клиър Спрингс, Айдахо. Житните поля на късното лято познаха моята проза. Страхотна тор, от нея сигурно е избуяла небивала реколта дълго след като минах оттам. Разкарах два куфара от душата си през това дълго лятно пътешествие в чест на моето негодно аз. И един по един, отначало бавно, след това все по-бързо и по-бързо запращах разказ сред разказ — вън, вън от ръцете ми, вън от главата ми, вън от живота ми и те падаха надолу, потъваха и се удавяха в нощните реки от прерийна прах, сред потънали пясъчни континенти и самотни скали. И както влакът се търкаляше и извиваше с безкрайно ридание от мрак и освобождение, аз отворих пръсти и пуснах да падат и последните ми мъртвородени любимци...

Когато приближих далечната крайна гара, куфарите ми бяха празни. Бях пил много, ял малко, понякога плачех насаме, но вече се бях освободил от котвите си, от непосилното бреме и мечтите си и когато стигнах до плъзгащия се, бавно пухтящ край на пътуването, слава богу, вече бях в някакъв възвишен покой и увереност. Чувствах се прероден. И тогава си казах, боже, какво е това, какво е това! Аз... аз съм нов човек. — Той гледаше всичко това по тавана, виждах го и аз, също като че ли се въртеше на кино по стената в лунната нощ. — Аз, аз съм нов човек, казах си, и когато слязох от влака в края на това дълго лято на освобождението и неочакваното прераждане, погледнах се в оплютото от мухи, напръскано от дъждове, замъглено огледало на някаква загубена гара в Пийчгъм, Мисури, и ми беше пораснала дълга брада през тези месеци път, а косата ми се беше побъркала от ветрове, които я решеха ту насам, ту натам. Гледах се дълго, после отстъпих назад и тихо възкликнах: „Я, Чарли Дикенс! Ти ли си това?!“

Мъжът в леглото тихо се засмя.

„Виж ти, Чарли — казах си, — самият мистър Дикенс!?“ А отражението в огледалото извика: „По дяволите, сър, кой друг да бъде!? Направи ми път да мина. Тръгвам за голям урок!“

— Наистина ли така казахте, мистър Дикенс?

— За бога, самите стълбове и храмове на истината, Пип. И аз се магнах от пътя му! И тръгнах през един странен град и най-последно знаех кой съм аз и просто ме хвана треска като си помислих за всичко, което ще правя в преродения си живот и цялата тази велика прекрасна работа, която ми предстои! Защото, Пип, това нещо трябва да се развивало. Всичките тези години на писане и на подсмърчане от

неудачите, доброто ми старо подсъзнание трябва да е шепнело: „Само почакай. Всичко нощем е злокобно мрачно, но като му дойде времето, аз ще те спася!“

И може би ме спаси същото това, което ме беше унищожило преди: респекта към по-големите; великите моголи и внушителните авторитети в тучните литературни поля, а аз, с моето кану, на пресъхналото дъно на реката.

Защото, о, господи, Пип, как само поглъщах Толстой, опивах се от Достоевски, пирувах с Мопасан, ходех на пикник с Флобер и Молиер. Гледах все в богове, които бяха твърде високо. Четях прекалено много! Така че, когато моите работи изчезваха, техните оставаха. Внезапно открих, че не можех да забравя техните книги, Пип!

— Не можехте?

— Искам да кажа, не можех да забравя ни една буква от ни една дума от ни едно изречение или ни една глава от ни една книга, която е минавала пред тези гладни всеядни очи!

— Фотографическа памет!

— Абсолютно. Целият Дикенс, Харди, Остин, По, Хоторн, хванати в капана на тази стара кутия Брауни, са чакали всичките тези години да се проявят през езика ми, без да съм го подозирал, Пип, никога не бях предполагал, че съм таил всичко това. Питай ме само и мога да ти говоря в каквито щеш стилове. Един — на Киплинг. Друг — на Текери. Отмери ми фунт месо — аз съм Шайлок. Угаси лампата — аз съм Отело. Всичко, всичко, Пип, всичко!

— И тогава? И после?

— Ами тогава и после, Пип, погледнах се още веднъж в това на плуто от мухи огледало и си казах: „Мистър Дикенс, и щом всичко това е така, кога ще напишеш първата си книга?“

„Веднага!“ — извиках аз. Накупих прясна хартия и мастило и оттогава съм извън себе си от радост, бълнуващ, лунатичен и луд от щастие да пиша една след друга всички тези книги от моето собствено, скъпо аз, аз, Чарлз Дикенс.

Пропътувах континенталния простор на Съединените щати на Северна Америка и се хванах да пиша и действам, действам и пиша, ту изнасях някъде лекции, ту спирах да размишлявам другаде, полуприхванат или полупуснат от моята мания, известен и неизвестен,

помайвах се някъде да довърша „Копърфийлд“, разтакавах се другаде за „Домби и Син“ или пък ще свърна за един чай с призрака на Марли в някоя мъртвешка коледна вечер. Понякога пролежавах цели затрупани в сняг зими в малки, подминавани от влака градчета и никой не подозираше, че самият Чарлз Дикенс изчаква там края на зимния си сън, а после се надигах като пролетна къртичина и продължавах. Понякога оставах по цяло лято в някой град, преди да ме прогонят. О, да, прогонят. Защото такива като мистър Винески не прощават на фантастичното, Пип, все едно колко практическо е това фантастично.

Защото той няма никакъв усет за тези неща.

Той не вижда, че всички правим каквото можем, за да оцелеем, да оцелеем.

Едни се смеят, други плачат, трети удрят по света с юмруци, четвърти бягат, но всичко се свежда до едно: правят каквото могат.

Светът гъмжи от хора и всеки се дави, но всеки плува в различен стил към далечния бряг.

А мистър Винески? Той прави каквото може с ножиците и не разбира моята писалка и разхвърляни листа, по които като по мухоловка се лепи моята взета назаем английска душа.

Мистър Дикенс спусна крака от леглото и се пресегна за пътната си чанта.

— Тъй че трябва да се стягам и тръгвам.

Аз докопах чантата преди него.

— Не! Не можете да си тръгвате! Не сте довършили книгата!

— Пип, скъпо момче, ти не ме слушаше...

— Светът очаква! Не може просто да зарежете на средата „Двата града“!

Той полека измъкна чантата от мен.

— Пип, Пип...

— Не можете, Чарли!

Погледна ме в лицето и то сигурно е било тъй нажежено до бяло, че той трепна.

— Аз чакам! — извиках. — Те чакат!

— Те ли...?

— Тълпите пред Бастилията. Париж! Лондон. Довърското море. Гилотината!

Втурнах се да отворя всички прозорци още по-широко, като че ли нощният вятър и лунната светлина можеха да влязат със сенките и звуците си, да пропълзят по килима и да се прокрадват в очите му, а пердетата се развяха е жестове на призраци и чух, кълна се, а и Чарли чу тълпите, колелата на каретите, страшното свистящо спускане на режещото острие и глави, които падат като зелки, и бойните песни и всичко това на вятъра...

— О, Пип, Пип...

Сълзи бликаха от очите му.

Бях извадил молива и бележника си.

— Е, и?

— Докъде бяхме днес следобед, Пип?

— Мадам Дефарж плетеше...

Той остави чантата да падне. Седна на ръба на леглото и ръцете му взеха да се премятат, вият, плетат, движат, връзват и развързват и той погледна ръцете си и заговори, а аз пишех и той пак говореше, все по-силно и по-силно през цялата останала нощ...

— Мадам Дефарж... да... добре. Пиши така, Пип. Тя...

— Добрутро, мистър Дикенс!

Хвърлих се на стола в трапезарията. Мистър Дикенс вече беше преполовил купчината палачинки.

Отхапах една хапка и видях още по-голямата купчина хартия, която лежеше на масата между нас.

— Мистър Дикенс, — казах аз. — „Разказ за два града“... да не би да свърши?

— Готова е. — Мистър Дикенс ядеше, навел очи. — Станах в шест. Здравата поработих. Готова е. Свърши. Край!

— Не може да бъде! — възкликнах аз.

Дочу се изсвирването на влака. Чарли се изправи, после внезапно скочи, зарязвайки закуската си и се втурна в коридора. Чух външната врата да хлопва и хукнах към чардака, оттам видях мистър Дикенс вече на пътеката, носеше пътната си чанта.

Той толкова бързаше, запътил се към гарата, че трябваше все да подтичвам около него.

— Мистър Дикенс, книгата наистина свърши вече, но още не е публикувана!

— Завещавам това на теб, Пип.

Той затича. Аз задъхан го догоних.

— Ами Дейвид Копърфийлд?! Ами малката Дорит?!

— Твоите приятели, Пип?

— Вашите, мистър Дикенс, Чарли, о, боже, ако вие не ги напишете, те никога няма да *заживеят!*

— Ще се оправят някак. — Той се скри зад ъгъла. Сkoch след него.

— Чарли, чакайте. Ще ви кажа... ново заглавие! „Записките на Пикуик“, представяте ли си, „Записките на Пикуик“!

Влакът навлизаше в гарата.

Чарли затича още по-бързо.

— А след това „Студеният дом“, Чарли, и „Тежки времена“ и „Големите“ — чуйте, мистър Дикенс! — „Надежди“! О, боже мой!

Защото той вече беше далеч напред и аз само се провиквах зад него:

— О, по дяволите, върви си! Махай се! Омитай се! Ти не знаеш какво ще направя!? Ти не заслужаваш да те чета! Не заслужаваш! И отсега нататък, още от този миг ще видиш дали изобщо ми пука да дочета „Разказ за два града“! Без мен! Не на мен! Не!

Камбанката на гарата удари. Бликна пара. Но мистър Дикенс забави ход. Спря насред тротоара. Доближих го и се загледах в гърба му.

— Пип — каза той. — Наистина ли мислиш това, което каза?

— Ти! — извиках аз. — Ти не си нищо друго, освен... — Потърсих в мозъка си и сграбчих първото хрумване: — ти си леке от горчица, несмляно парче суров картоф...!

— Я, Хъмбъг ли, Пип?

— Никакъв Хъмбъг! Пет пари не давам какво става със Сидни Картън!

— А, че това е много, много по-хубаво нещо от всичко, което изобщо съм писал, Пип. Трябва да го прочетеш.

— Откъде-накъде!?

Той се обърна и ме погледна с огромни тъжни очи.

— Защото го написах за теб.

Това ми взе цялата сила и я превърна в едва чуто възклицание:

— Тъй ли...?

— Така, я — каза мистър Дикенс. — Току-що си изпуснах влака. До следващия има четиридесет минути...

— Тогава значи имаш време — казах аз.

— За какво?

— Да видиш някого. Да се срещнеш с тях, Чарли, а аз ти обещавам, че ще ти дочета книгата. Ей там. Ей там, Чарли.

Той се обърна.

— Онова място ли? Библиотеката?!

— Десет минути, мистър Дикенс, дайте ми десет минути, само десет, Чарли, моля ти се.

— Десет?

И най-сетне той се остави да го поведе като слепец по стъпалата на библиотеката и плахо влезе с рамото напред.

Библиотеката приличаше на каменоломна, където от десет хиляди години не бяха падали дъждове.

Далеч напред в една посока: тишина.

Далеч напред в друга посока: мъртвило.

Това беше времето между свършилите и започващите неща. Тук никой не умира. Никой не се ражда. Библиотеката и всички нейни книги просто *са*.

Ние чакахме, мистър Дикенс и аз, на ръба на тишината.

Мистър Дикенс трепна. И аз внезапно си спомних, че не съм го виждал тук изобщо през цялото лято. Страхуваше се, че може да го заведе близо до лавиците с художествена литература и да види всичките си книги — написани, готови, свършени, отпечатани, подвързани, регистрирани, заемани, четени, преподвързани отново и подредени на лавиците.

Но аз не можех да бъда чак такъв глупак. Въпреки това, той хвана рамото ми и прошепна:

— Пип, какво правим тук? Хайде да си вървим. Тук има...

— Слушай! — изшътках аз.

И далеч някъде напред сред полиците се долови звук като че ли нощна пеперуда се обръщаше насън.

— Боже милостиви! — очите на мистър Дикенс се разшириха. — Познавам този звук.

— Така ли!

— Това е звукът — каза той, затаил дъх, а после кимна, — от някой, който пише.

— Да, сър.

— Пише с писалка. И... и пише...

— Какво?

— Поезия! — дъхът му спря. — Точно така. Някой там, в оная стаичка, кой знае на каква дълбочина, Пип, кълна се, че пише стихотворение. Ето! Скръц, скръц, скръц, топ-топ, скръц, скръц, скръц, топ-топ. Това не се чертежи, Пип, нито цифри, нито прашно-сухи факти, чувстваш ли как се *носи*, чувстваш ли как *лети*? За бога, стихотворение, наистина, няма никакво съмнение, че това е поезия!

— Мадам — повиках аз.

Пеперуденият звук стихна.

— Не я прекъсвай! — изшътка мистър Дикенс. — Посред вдъхновението. Остави я да продължи!

Пеперуденият звук почна отново.

Скръц, скръц, скръц, топ-топ, скръц, скръц, скръц, стоп. И пак — скръц, скръц, скръц. Аз поклацах глава, устните ми се движеха, а и на мистър Дикенс, и двамата бяхме застинали, спрели, приведени напред в мраморно-студения въздух, заслушани в сводовете, лавиците и ехото в това подземие.

Скръц, скръц, скръц, топ-топ.

Тишина.

— Хайде — побутна ме мистър Дикенс.

— Мадам! — повиках пак с още по-настойчив шепот.

И нещо прошумоля по коридора.

И пред нас застана библиотекарката, дама на средна възраст — нито млада, нито стара; на среден цвят — нито тъмна, нито бледа; на средна височина — нито ниска, нито висока, но някак си крехка; жена, която ще чуете често да си говори сама сред сумрачните, прашни лавици с шепота на прелиствани страници; жена, която сякаш се плъзгаше на скрити колелца.

Тя приближи, понесла спокойната лампа на лицето си, осветявайки пътя си със своя поглед.

Устните ѝ се движеха, заети с думите в огромното пространство зад замъглените ѝ очи.

Чарли жадно проучи устните ѝ. После кимна. Изчака я да спре и фокусира погледа си върху нас, което тя направи някак сепнато. Тя въздъхна и се усмихна в себе си.

— О, Ралф, това си бил ти и... — Поглед на почитание затопли лицето ѝ. — Ах, вие сте приятелят на Ралф, мистър Дикенс, нали?

Чарли се бе втренчил в нея с тиха и почти обезпокоителна преданост.

— Мистър Дикенс — казах аз, — приятно ми е да ви представя...

— „Понеже няма как да спра Смъртта...“ — издекламира наизуст той, затворил очи.

Библиотекарката запримига и челото ѝ светна като фенер, вдигнат нагоре.

— Мис Емили — каза той.

— Тя се казва... — обадох се аз.

— Мис Емили. — Той протегна ръка да докосне нейната.

— Приятно ми е — каза тя. — Но откъде...?

— Зная името ви? Ами как иначе, мадам, като ви чух как поскръцвате с това напористо писане, каквото само поетите имат!

— О, това е нищо.

— Горе главата, не падайте духом — каза тихо той.

— Това *не е* нищо. „Понеже няма как да спра Смъртта“ е чудесно, първокласно стихотворение.

— Моите собствени стихотворения са толкова лоши — нервно каза тя. — И преписвам нейните, за да се уча.

— От кого преписвате? — измърморих аз.

— Чудесен начин да се научи човек.

— Нали, наистина? — Тя внимателно погледна Чарли. — Нали не се...?

— Шегувам ли? Не, с Емили Дикинсън никога, мадам!

— Емили Дикинсън ли? — възкликнах аз.

— Това означава много, щом го казвате вие, мистър Дикенс изчерви се тя. — Аз съм чела всичките ви книги.

— Всичките ли? — отекна той.

— Всичките — без колебание отвърна тя, — които сте публикували досега, сър.

— Току що свърши най-новата — намесих се аз. — Потресителна! „Разказ за два града“.

— А вие, мадам? — любезно попита той.

Тя разтвори малките си длани, сякаш за да пусне птичка.

— Аз ли? Аз не съм изпращала стихотворения дори до нашия градски вестник.

— Трябва да го направите! — извика той с истинска страст и убеждение. — Още утре. Не, днес!

— Но... — гласът ѝ отслабна, — аз нямам никого, на когото първо да го прочета.

— Как така — каза с по-спокоен тон Чарли. — Вие имате тук Пип, а и — приемете моята картичка — Ч. Дикенс, ескуайър, който, ако разрешите, ще се отбива понякога да види всичко ли е наред в тази Аркадия на книгите.

Тя пое визитната му картичка.

— Не мога...

— Тц! Трябва. Защото аз предлагам само филии топъл хляб. А вашето слово трябва да бъде мармаладът и летният мед. Аз ще чета надълго и нашироко. Вие: кратко и с възторг от живота, примамвана от тази странно прелестна Смърт, към която често имате слабост. И толкова. — Той посочи. — Ей там, в далечния край на коридора свети лампата ѝ, готова да поведе ръката ви... Музата ви очаква. Пазете я и я хранете добре. Сбогом.

— Сбогом ли? — попита тя. — Това не означава ли „Бог да бъде с вас“?

— Така съм чувал, мила лейди, така съм чувал.

И ненадейно се озовахме отново в слънчевата светлина. Мистър Дикенс едва не се спъна в пътната си чанта, която го чакаше там.

Насред поляната мистър Дикенс спря неподвижно и каза:

— Небето е синьо, момчето ми.

— Да, сър.

— Тревата е зелена.

— Аха. — Тогава спрях и се огледах истински наоколо. — Искам да кажа да наистина, дявол да го вземе!

— А вятърът... не ухае ли този сладостен вятър?

И двамата задушихме. Той продължи:

— И на този свят има славни момчета с огромно въображение, които знаят тайната на спасението...

Той ме потупа по рамото. Навел глава, аз се чудех къде да се дяна. И тогава ме спаси изсвирването.

— Хей, следващият влак! Ей го *идва!*

Ослушахме се.

След малко мистър Дикенс проговори.

— Ей го отминава... И хайде да се прибираме в къщи, момчето ми.

— В къщи! — извиках зарадван аз, после спрях. — Ами... мистър Винески?

— О, след всичко това, аз имам такова голямо доверие в теб, Пип. Всеки следобед, докато аз си пия чая и мозъкът ми си почива, ти ще изтичваш до бръснарницата и...

— Ще помитам косите!

— Юнак! Съвсем малко е нужно. Един малък заем приятелство от Английската банка за Първа национална банка на Грийн таун, Илинойс. А сега, Пип... молив!

Пипнах зад едното си ухо и намерих гума; пипнах зад другото и открих:

— Ето молив!

— Хартия?

— Хартия!

Вървахме бавно под спокойните, зелени, летни дървета.

— Заглавие, Пип...

Той вдигна бастунчето си и започна да изписва в небето загадка. Присвих очи към невидимия краснопис.

— Антик...

Той продължаваше да изписва думата във въздуха.

— В-А-Р — четях аз буква по буква, — Н-И-Я... Антикварния!

— Как ти се струва за заглавие, Пип?

Поколебах се.

— Ами-и... струва ми се, че... трябва да има още, сър.

— Страшен си. Ето ти!

Той изписа друга дума със завъртулки под слънцето.

— М-А-Г... Магазин! „Антикварният магазин“.

— Залавяме се за роман, Пип!

— Тъй вярно, сър — възкликнах аз. — Глава първа!

Снежна виелица лъхна през дърветата.

Какво ли е това? — запитах се и си отговорих:

Ами лятото си отиде. Страниците на календара, с всичките им дни и часове просто отлетяха зад хълмовете, също като на кино. Чарли и аз работехме заедно, свършихме, край. Много дни в библиотеката, вече отминали! Много ноци четене на глас с мис Емили, вече отминали! Влакове идваха и заминаваха. Луни нарастваха и се смалваха. Нови влакове пристигаха и нови съдби се колебаеха на ръба, и ето че ненадейно мис Емили се изправи пред мен, а до нея Чарли и всичките им куфари и ми подаваха някаква книжна кесия.

— Какво е това?

— Ориз, Пип, най-обикновен бял ориз, за ритуала за плодородието. Хвърли го по нас, момчето ми. Изгони ни щастливо оттук. Чуваш ли тези камбани, Пип? Те са за мистър и мисис Чарли Дикенс! Хвърляй, момчето ми, хвърляй. Хвърляй!

Аз тичах и хвърлях, хвърлях и тичах, а те, застанали на задната платформа на влака ми махаха чак докато се загубят от погледа и ми викаха довиждане. Щастлив брак, Чарли! Бъдете щастливи! И пак се върнете! Щастливи... Щастливи...

И тогава, струва ми се, се разплаках, а Дог ревниво ми хапеше обувките, радостен, че отново ме има само за себе си, и мистър Винески ме чакаше пред бръснарницата да ми даде метлата и отново да ме направи свой син.

Настъпи ленивата есен и най-после пристигна писмо от двойката на сватбеното пътешествие.

Целия ден държах писмото неразпечатано и чак вечерта, когато дядо събираше с грапата листата пред чардака, излязох и седнах навън, загледах се в писмото в ръцете ми и зачаках дядо да вдигне поглед и най-после той погледна и аз отворих писмото и зачетох на глас в октомврийския сумрак:

„Скъпи, Пип — зачетох аз, но трябваше да спра за малко, като видях отново старото си, специално мое име и очите ми така се напълниха! — Скъпи, Пип. Тази вечер сме в Аврора, утре — във Фелисити, а вдругиден — в Елджин. Чарли има уговорени лекции за

шест месеца напред. И двамата с Чарли работим усилено и сме най-щастливите... страшно щастливи... нужно ли е да го казвам?

Той ме нарича Емили.

Не знам дали ти е известно коя е тя, Пип, но има една поетеса, на която един ден сигурно ще ѝ вземеш книгите от библиотеката.

А пък Чарли току ме поглежда и казва: «Това е моята Емили» и аз почти го вярвам. Не, *наистина* вярвам.“

Аз спрях, преглътнах и продължих нататък:

„Ние сме смахнати, Пип.

Хората са го казвали. А и ние си го знаем. И все пак си продължаваме така. Но хубаво е да си смахнат заедно с някого.

Ако бях смахната сама, нямаше да мога да издържа повече.

Чарли ти изпраща поздрав и каза да ти предам, че наистина е започнал чудесна нова книга, може би най-хубавата му досега... и на нея именно *ти* ѝ беше измислил заглавието — «Студеният дом».

И така, пишем и пътуваме, пътуваме и пишем, Пип. И някоя година, съвсем скоро, може да се върнем с влака, който спира за вода във вашия град. И ако ти си там и ни повикаш с нашите имена, защото ние си ги знаем, ние ще слезем от влака. Но пък възможно е и през това време ти да станеш твърде голям. И ако като спре влакът, Пип, теб те няма, ние ще разберем и ще оставим влака да ни отнесе към все други и други градове.

Подпис — Емили Дикинсън.

П. П. Чарли казва, че твоят дядо е същинско копие на Платон, но не му го казвай.

П. П. П. Чарли е моят любим.“

— Чарли е моят любим — повтори дядо, седна до мен и взе писмото да го препречете. — Ех, ех... — въздъхна той. — Ех.

Седяхме дълго време, загледани в тлеещото октомврийско небе и новите звезди. Някъде далеч излая куче. Много далеч, чак на хоризонта, минаваше влак, той изсвири, камбаната звънна веднаж, дважд, три пъти и той отмина.

— Знаеш ли — проговорих аз, — не мисля, че те са смахнати.

— И аз, Пип — каза дядо, запали си лулата и духна клечката. —

И аз.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.